

#1 NEW YORK TIMES BESTSELLER

LEV

ABY MOHL VEST VALKU,
MUSÍ NEJPRVE VYBOJOVAT MIR.

— VYŠEHRAD —

CONN IGGULDÉN

ATHÉŇANÉ III

Lev

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Conn Iggulden
Athéňané III – Lev – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Conn Iggulden

ATHÉŇANÉ III

Lev

THE LION: Copyright © 2022 by Conn Iggulden

All rights reserved

Translation © Ivan Ryčovský, 2025

Cover design by Diana Delevová

E-book konverze © GDTP Studio Albatros Media, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-267-3312-6

ISBN e-knihy 978-80-267-3313-3 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-267-3316-4 (1. zveřejnění, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-3317-1 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

#1 NEW YORK TIMES BESTSELLER

LEV

*ABY MOHL VĚST VÁLKU,
MUSÍ NEJPRVE VYBOJOVAT MÍR.*

VYŠEHRA D

CONN IGGULDEN

Přeložil Ivan Ryčovský

Pojmy z vojenství a politiky

agógé	ἀγωγή	přísná spartská výchova chlapců
archón	ἄρχων	vládce, vůdce; vysoký úředník
búlé	βουλή	městská rada
búleutérion	βουλευτήριον	budova městské rady
eforos	ἑφορος	člen pětičlenného sboru úředníků stojícího v čele Sparty, efor
epistatés (mn. č. epistatai)	ἐπιστάτης, ἐπιστάται	1) předseda athénské shromáždění 2) bojovník ve falanze stojící ve druhé řadě za protostaty
eupatridai	εὐπατρίδαι	rodová athénská aristokracie, eupatridové
falanx	φάλαγξ	sevržená obdélníková formace těžkoooděnců, falanga
hoplítés	ὀπλίτης	pěší bojovník ve falanze, hoplít
chorégos	χορηγός	mecenáš divadelních produkcí
keleustés	κελευστής	předák dohlížející na veslaře triéry
kléos	κλέος	sláva; dobrá pověst
lochagos kapitána	λοχαγός	velitelská hodnost na úrovni
metoikos	μέτοικος	svobodný občan jiné obce žijící v Athénách
ostrakon (mn. č. ostraka)	ὄστρακον, ὄστρακα	střep hliněné nádoby užívaný při ostrakismu (tj. střepinový soud) – hlasování o vypovězení občana z Athén
perioikos	περίοικος	obyvatel Sparty v nižším postavení než urozený Sparťan – spartiatés

praotés	πραότης	klid a sebeovládání; jedna ze ctností řeckého muže
protostatés (<i>mn. č. protostatai</i>)	πρωτοστάτης, πρωτοστάται	bojovník v první řadě falangy
satrapa	σατράπης	správce perské provincie – satrapie
spartiatés (<i>mn. č. spartiatai</i>)	σπαρτιάτης	urozený Spartan, plnoprávný občan města
stratégos	στρατηγός	vojenský velitel, vojevůdce
symmachia	συμμαχία	vojenský obranný svazek, symmachie
triérarchos	τριήραρχος	velitel (kapitán) triéry

Místní názvy

agora	Ἀγορά	veřejné shromaždiště, tržiště
Areopágos	Ἄρειος πάγος	„Areova skála“, pahorek v Athénách, na němž zasedala podle něj nazývaná rada, jejímž úkolem bylo mj. chránit zákony; česky též areopág
Délos	Δήλος	ostrov v Egejském moři, kultovní místo a centrum délského spolku
Eleusis (2. <i>pád</i> Eleusíny)	Ελευσίς	město v Attice, středisko kultu bohyně úrody Démétéř; česky též Eleusína
Eurymedón	Εὐρυμέδων	řeka v jižní Anatolii, dnešní Köprüçay
Kerameikos	Κεραμεικός	athénská čtvrť hrnčířů
Marathón	Μαραθών	„Fenyklové pole“, město na východním pobřeží Attiky
Megalé Hellas	Μεγάλη Ἑλλάς	„Velké Řecko“, pás řeckých měst v jižní Itálii
Plataia	Πλάταια	město v Boiótii; česky též Plataje
Pnyx (2. <i>pád</i> Pykny)	Πνύξ	v doslovném překladu „natěsnaný“; pahorek, kde se konala athénská lidová shromáždění
Salamis (2. <i>pád</i> Salamíny)	Σαλαμίς	ostrov poblíž Athén
Skyros	Σκῦρος	egejský ostrov, na němž se našly Théseovy ostatky

Postavy vystupující v knize

Agaristé	Ἀγαρίστη	Periklova matka
Aischylos	Αἰσχύλος	řecký dramatik (525/524–456 př. n. l.), účastník bitev u Marathónu a Salamámy
Anaxagorás	Ἀναξαγόρας	řecký filozof, Periklův přítel
Arifrón (2. <i>pád</i> Arifrona)	Ἀρίφρων	prvorozený syn Xanthippa a Agaristé, Periklův bratr
Aristeidés	Ἀριστείδης	athénský stratégos a archón epónymos pro rok 489 př. n. l.
Artabazos	Ἀρτάβαζος	perský vojevůdce
Dáreios	Δαρείος	perský král v letech 522–486 př. n. l.
Efiáltés	Ἐφιάλτης	athénský politik a Frýnichův chorégos
Eleni (Helené)	Ἑλένη	dcera Xanthippa a Agaristé, Periklova sestra
Epikleos	Ἐπικλέος	Xanthippův přítel
Frýnichos	Φρύνιχος	řecký dramatik
Héraklés	Ἡρακλῆς	mytologický hrdina proslulý svou silou
Hésiodos	Ἡσίοδος	král ostrova Thasos
Iásón	Ἰάσων	mytologický hrdina, vůdce Argonautů
Kimón	Κίμων	athénský stratégos, Miltiadův syn
Kleisthenés	Κλεισθένης	athénský zákonodárce
Kleombrotos	Κλεόμβροτος	spartský regent, Leónidův bratr a otec Pausaniův
Leónidás	Λεωνίδας	spartský král, obránce Thermopyl
Leotychidés	Λεωτυχίδης	spartský král

Miltiadés	Μιλτιάδης	athénský vojevůdce, otec Kimónův
Pausaniás	Παυσανίας	spartský regent, syn Kleombrotův
Periklés	Περικλῆς	athénský státník (asi 500–429 př. n. l.), syn Xanthippa a Agaristé
Pleistarchos	Πλείσταρχος	spartský král, Leónidův syn
Themistoklés	Θεμιστοκλῆς	athénský státník, archón epónymos pro rok 493 př. n. l.
Théseus	Θησεύς	polomytický hrdina, athénský král
Thetis	Θέτις	Periklova manželka (skutečné jméno se nedochovalo)
Tisamenos	Τισαμενός	spartský věštec
Xanthippos	Ξάνθιππος	athénský stratégos, Periklův otec
Xerxés	Ξέρξης	perský král v letech 486–465 př. n. l., Dáreioův syn
Zénón	Ζήνων	řecký filozof, Periklův přítel

Deset athénských „kmenů“ (fýl)

Aiantis	Αιαντίς
Aigéis	Αιγηΐς
Akamantis	Ακαμαντίς
Antiochis	Ἀντιοχίς
Erechthéis	Ἐρεχθιδίς
Hippothontis	Ἱπποθοντίς
Kekropis	Κεκροπίς
Leontis	Λεοντίς
Oinéis	Οἰνηΐς
Pandionis	Πανδιονίς

Věnováno Michelle Whiteheadové

„Tím, co po nás zůstává, je láska.“

Philip Larkin

PROLOG

Pausaniás se zhluboka nadechl a cítil, jak se mu v duši rozhos-til klid. Vyměnil si pohled se svým věštcem, pak se zvedl z kleku na nohy a prošel po celé délce sálu, tentokrát úplně sám. Ve srovnání s žárem venku panoval ve spartské trůnní síni příjemný chládek. Pausaniás kráčel středem síně a zbroj mu při chůzi cinkala a chrastila. Díky Areovi a Apollónovi, svým božským ochráncům, se vrátil nezraněn. Nehrozilo mu žádné ochromující znetvoření ani horečka, která by ho připravila o rozum. Byl mladý a silný a z útrap válečného tažení se už stihl zotavit. A pocit vítězství hravě přehlušil bolest i hlad. Vyčerpání museli snášet jen ti, kdo za sebou měli prohranou bitvu. Vítězové se naopak často přistihli, že jsou schopni tančit a pít za dva.

Dobře že se předtím, než jej povolali k audienci, stihl vykoupat. Vlasy měl ještě vlhké, ale aspoň mu v horkém počasí nebylo vedro. Do Sparty se vrátil v podstatě před chvílí. Jeho heilóti mu ještě stále čistili plášť, když pro něj přiběhl rychlý posel. Většinu zaschlé krve i prachu se jim podařilo vykartáčovat, stejně jako stopy soli, které na plášti zanechal jeho pot. Nic víc se udělat nedalo. Za chůze si plášť přehodil přes rameno a upevnil si jej železnou sponou.

Když se předtím poprvé ponořil do studeného jezírka, sledoval, jak se kolem jeho těla po hladině šíří skvrna mastné

špíny. Pořád doufal, že je to dobré znamení. Vzhlédl od podivných obrazců na vodě a náhle si všiml zarudlých očí heilótů a jejich třesoucích se rukou. Tehdy pochopil, co mu zatím unikalo. Truchlili.

Mohl je poslat pryč, protože ho vyrušovali ze zamyšlení, ale neudělal to. I oni bojovali u Platají a při střetu s perskou pěchotou ztratili tisíce druhů. Svým způsobem to bylo šílenství a Pausaniás Athénanům dosud neodpustil, že heilóty vyprovokovali k útoku. On sám přece varoval Aristeida, aby se v otrocích nesnažil vzbudit pocit, že jsou svobodní muži!

Kráčel dlouhou síní a přemítal o tom, že letos možná výjimečně nebudou muset vypovědět heilótům válku a zmasakrovat je. V normálních časech, pokud počty heilótů příliš vzrostly, lovili je mladí Sparťané v ulicích měst i v kopcích a soutěžili o úlovky a trofeje. Ale když se Pausaniás předtím pohodlně uvelebil v jezírku, jako by v jejich očích zahlédl něco nového, něco znepokojivého. Na kratičký okamžik se mu zdálo, že na něj hledí tak, jako se asi divocí psi dívají na zraněného jelena.

Potrásl hlavou. Možná přece jen nařídí jejich pobíjení, aby jim připomněl, kde je jejich místo. Zatracený Aristeidés! Heilótů bylo příliš mnoho na to, aby jim Sparťané někdy mohli dát svobodu. A tak neustále balancovali na hraně a čelili hrozbě vzpoury, která je udržovala bdělé a v kondici.

Vytrhl se ze zamyšlení. Ne, žádné masakry nenařídí. Jeho pravomoc ostatně vypršela v okamžiku, kdy vkročil zpět na spartské území. Napříště bude o důležitých věcech rozhodovat člověk, který ho dnes povolal k audienci.

Pausaniás došel na konec síně, poklekl na koleno a upřel zrak na leštěnou kamennou dlažbu. Nijak ho nepřekvapilo, že se kolem rozhostilo ticho. Mladší muž na trůnu mu chtěl dát na srozuměnou, kdo z nich dvou je zde pánem. Pausaniás si říkal, že si musí dávat pozor. I tahle síň se mohla stát bitevním polem.

Konečně Pleistarchos promluvil: „Vstaň, Pausanie.“

Mladému králi zbýval měsíc do osmnáctých narozenin, ale mohutné paže hustě porostlé černými chlupy svědčily o tom, že je opravdu Leónidovým synem. Pleistarchos zoufale toužil velet spartskému vojsku u Platají, ale efoři mu to nedovolili. Jednoho krále už ztratili v bitvě u Thermopyl a nic cennějšího než jeho syna Sparta neměla.

V čele spartské armády stanul místo Pleistarcha Pausaniás coby jeho zástupce. To on nakonec vybojoval mimořádné a téměř nemožné vítězství, ukončil vpád cizího vojska a jednou provždy zmařil smělé sny perských králů.

Pausaniás polkl a náhle na něj padla únava. Svým triumfem si očividně žádný vděk nezískal. Zvedl hlavu a setkal se s královým chladným pohledem. Ať se stane cokoli, aspoň to bude rychlé. Athéňané hovořili ze tří čtvrtin do větru. Jeho vlastní lidé nakládali se slovy mnohem opatrněji.

„Svou povinnost jsi splnil,“ prohlásil Pleistarchos. Pausaniás místo odpovědi sklonil hlavu. Byla to stručná řeč – a přece řekl mladý král víc, než měl v úmyslu.

Dva z eforů souhlasně přikývli. Důležitější však bylo, že zbylí tři to neučinili. Jen hleděli na člověka, který dovedl všechny spartiaty a heilóty k vítězství.

„Dovol, abych přednesl jména mužů, kteří na bojišti našli čestnou smrt,“ pronesl Pausaniás do ticha. O heilótech se pochopitelně zmínit nehodlal, pouze o padlých spartských válečnících. Zasluhou Apollóna a Area jich naštěstí nebylo tak mnoho.

Vojevůdce se snažil potlačit prudký nával pýchy, která se v něm navzdory těm formálním slovům vzdemula. I on sehrál svou roli v onom výjimečném dni! Zadržoval své muže v prachu a zmatku tak dlouho, dokud nenastal čas, aby je postavil do cesty perským válečníkům jako zlatý balvan uprostřed potopy. Kde tehdy byli eforové? Kde byl Leónidův syn? Pausaniás cítil, jak mu na ramenou leží nesmírná tíha. A právě v tom spočívala

celá potíží. Proto na něj teď zírali, jako by ho chtěli rozpúlit jako jablko a zkoumat, co je uvnitř. Efoři zakázali Pleistarchovi opustit Spartu, čímž ho připravili o největší vítězství v dějinách jejich města. Mladý král je za to musel nenávidět, anebo možná... Pausanioví vyschlo v hrdle. Povolali jej na toto místo – a měl přijít sám. Nakonec ho sem doprovodil jeho věstec, jen proto, že vedle něj stál i tehdy během bitvy. Odejde odtud aspoň jeden z nich živý? Pokusil se polknout. Sparta byla založena na peitarchii – bezvýhradné poslušnosti. Leónidův syn si musel nekonečně zoufat, když přihlížel, jak otcovu armádu odvádí do války někdo jiný. Pokud si Pausaniás vzpomínal, Pleistarchos tehdy ani slovem neprotestoval. Což docela dobře vypovídalo o tom, jakým králem jednou bude.

„Dlouho jsem se rozhodoval, co s tebou,“ promluvil konečně Pleistarchos.

Pausanioví sevřela srdce ledová ruka. Pokud mladý král nařídil jeho smrt, tuto místnost už živý neopustí. Ať už sejde vlastní, nebo cizí rukou, je vydán na milost mladíkovi, jenž ho nenáviděl, a eforům, kteří se nikdy nesmířili s bitvou, jež je všechny zachránila. Bez ohledu na to, zda z ní vyšel jako vítěz, nebo jako poražený, vypadalo to, že pro něj není cesty zpět. Pausaniův život visel na vlásku, a tak rychle promluvil:

„Můj králi, eforové! Rád bych navštívil věštírnu v Delfách, abych se dozvěděl, co mě čeká.“

Byl to chytrý tah. Ani spartští eforové nemohli jen tak poominout žádost o to, aby mu dovolili promluvit si s Apollónovou kněžkou. Pýthie seděla v oblacích páry vyvěrajících z podsvětí a promlouvala hlasem olympského boha. Pausanioví poskočilo srdce, když si dva z eforů vyměnili pohled.

Ale král Pleistarchos zavrtěl hlavou a zamračil se.

„Třeba ji navštívíš, až ti to povinnosti dovolí. Dnes večer jsem tě sem však povolal, Pausanie, abych ti svěřil velení nad flotilou. Shodli jsme se na tom s králem Leotychidem. Převéz-

meš naši pravomoc nad městy a jejich loděmi. V Řecku dosud zůstaly perské posádky. Nesmíme nepříteli dovolit, aby je obnovil, aby znovu zesílil. Spartě je souzeno velet. Ujmi se tedy velení, vojevůdče – někde daleko odtud.“

Význam poslední věty byl víc než jasný. Pausania zaplavila nesmírná úleva. Jeho nálada opsala kruh od pýchy ke strachu a zase zpět. Cítil, jak se červená a jak mu buší srdce. Tohle bylo dobré řešení.

Vítěz od Platají uhne z cesty mladému králi, který byl skutečným velitelem spartského vojska. Spartští mužové nebudou stát před trapným rozhodnutím, ke kterému z vůdců se přidat, a příznak hrozící občanské války bude zažehnán. Lidé uctívají ty, kdo jim stojí v čele, to Pausaniás věděl velmi dobře. V tuto chvíli by mohl vrhnout proti eforům celou armádu. Určitě se ho báli. Jako by jim to viděl na očích, ve způsobu, jakým na něj hleděli. Přesto jim zachoval poslušnost.

Znovu poklekl.

„Prokazuješ mi čest, můj králi,“ řekl a potěšilo ho, když se Pleistarchos usmál. Král se jistě obával chvíle, kdy se bojem zocelený a triumfem ověnčený vojevůdce vrátí domů.

„Je to víc než odměna za službu, Pausanie,“ dodal mladý panovník. „Athény se snaží vládnout na moři, jako my vládeme na souši. Svolávají shromáždění na ostrov Délos, ale já nechci, aby stanuli v čele našich spojenců. Sparta je první mezi Helény – a vždycky bude. Odpluješ k nim se šesti loděmi a plným počtem spartských bojovníků i heilótských veslařů. Pověruji tě, abys jim připomenul, jak se věci mají. Spojeneckou flotilu povedeš ty, rozumíš?“

„Rozumím, můj králi,“ přisvědčil Pausaniás. Svědila ho kůže a ježily se mu chlupy, když si představil, co na to asi řeknou Athénané.

Zvedl se a byl potěšen, když ho mladý král uchopil za ramena a políbil na obě tváře. Šlo o důkaz královské přízně a znamení,

že zůstane naživu. Přistihl se, jak se v reakci na to celý chvěje a kůže se mu leskne potem.

„Tvé lodě kotví v přístavu u města Argos, Pausanie. Za kapitány si vyber, koho chceš. Nechávám to na tvém uvážení.“

Pausaniás se v odpověď uklonil. Samozřejmě: mladý král se snažil zbavit každého, kdo by proti němu mohl podpořit Pausania v jeho nárocích na trůn. Pausaniás se přinutil k dokonalému klidu, ctnosti spartských mužů zvané praotés. Vzal královu ruku do své a zvedl ji nad hlavu.

„Sloužil jsi Spartě dobře,“ prohlásil jeden z eforů.

Pausaniás postřehl, že to nebyl žádný z těch, kdo ho předtím podpořili. Přesto se uklonil ještě hlouběji. Těch pět starců koneckonců mluvilo za spartské bohy i krále.

Vracel se zpět dlouhou síní se vztyčenou hlavou. Venku na něj čekal Tisamenos s tázavě pozvednutým obočím. Ani věštec si nebyl jistý, co musel Pausaniás vyslechnout a v jaké náladě se nachází.

Když ho Pausaniás míjel, poplácal ho po rameni a sotva znatelně se pousmál.

„Pojď, příteli, máme toho hodně na práci.“

„Takže jsi spokojený?“ zeptal se Tisamenos.

Jeho přítel se na okamžik zamyslel a přikývl.

„Ano, mám dobré zprávy. Svěřili mi flotilu!“

ČÁST PRVNÍ

*„Uprostřed velkého štěstí nikoho nenapadne,
že by mohl klopýtnout.“*

Aischylos

Triéra najela ve tmě na pláž rychlostí běžícího muže a se syčivým skřípotem se zařezávala kýlem do oblázků. Za ní jako její stín následovala druhá. Obě se postupně zastavily a naklonily na bok.

Kormidelníci na třetí lodi se plnou vahou opřeli do obou kormidelních vesel a směřovali plavidlo na volný úsek pláže. V podpalubí pod jejich nohama čerili veslaři, devadesát na každém boku, vlny do pěnivé tříště. Tohle pobřeží předem prozkoumali, jak nejlépe to šlo, jenže byla noc a žádná ze tří lodí neměla na palubě lampy. Ti, kdo se dřeli na veslařských lavicích, neviděli vůbec nic. Jeden hoplýt se vyklonil daleko přes příď a navzdory příboji, který ho zaléval, byl připraven varovat své druhy před každým nebezpečím.

I třetí kýl najel na lesknoucí se valouny a vyryl na břehu rýhu. Náraz při prvním kontaktu se zemí povalil muže klečící na palubě, takže se váleli úplně všude. Jeden z nich s přídušeným výkřikem přepadl přes bok, dopadl na mělčinu a v panice se rychle odkutálel pryč. Oblázky odhvrnuté lodním kýlem se pod ním vzedmuly jako příďová vlna a odvalily ho stranou. Zůstal ležet na zádech za lodí a s úlevou si vydechl ke hvězdám nad hlavou.

Athénská válečná galéra se zatím šinula dál, zařezávala se výš a výš do pláže, až najednou její obrovská tíha převážila a rychlost opadla. Dřevěné trámy zapraskaly a zavržaly a triéra se zastavila. Už nebyla ve svém živlu: rychlé plavidlo se proměnilo v nemotorný balvan, víc mrtvý než živý.

Pomalou se nakláněla podél kýlu a paluba se přibližovala k zemi. Lana a provazové žebříky zaválaly jako slavnostní fábo-ry a muži už seskakovali dolů. Veslaři na obou stranách raději rychle zatáhli své drahocenné nástroje dovnitř trupu, aby se

vesla nepolámala na třísky. I oni pak vystoupili na pevnou zem a jejich kroky skřípaly v písku a kamení. Pobřeží se tu svažovalo k moři jen mírně, proto si také Kimón toto místo vybral. Za jiných okolností by nazítrí musely posádky spustit na vodu malé čluny a ke zbylým galérám, které zůstaly na moři, dopravit konce lan uvázaných k lodím na břehu. Ty by pak byly taženy brázdou, již předtím vyryly, zpět na mělčinu, dokud by se jich ke všeobecné radosti znovu nezmocnily vlny. Ale tentokrát tomu mělo být jinak.

Kimón vyslal své tři lodě proti pláži jako vržená kopí. Všichni Athéňané uměli veslovat a u vesel se střídali jako před staletími bájní Argonauti. Na souši se chopili zbraní a štítů, pevně je sevřeli v dlaních a šepem vzdávali díky bohům. Kimón znal sílu veslařů, jejich mohutných plecí a silných nohou, díky nimž dokázali našlapovat měkce jako kočky a šplhat jako makakové. Trval na tom, aby jeho hoplité trávili u vesel celé dny a zlepšovali si kondici. Na oplátku pak cvičil veslaře v zacházení s kopím a štítem. A tak veslovali i bojovali vlastně všichni.

Hoplité se shromáždili kousek od temných lodních trupů. Jejich výstroj představovala malé jmění, takže si každý z nich s sebou nesl část rodinného majetku. Dobrý štít mohl stát i tolik co tříměsíční mzda a šetřilo se na něj rok. Kulatý disk se nejprve musel změřit a upravit a pak se pomaloval osobním symbolem bojovníka. Také holenice musel vytvarovat mistr zbrojír a na holeních je přidržovala kovová pružina. Přilba s hřebenem byla právě tak nákladná. Někteří z Athéňanů nosili u pasu meče, ale hlavní zbraní bylo především dlouhé kopí.

Výzbroj a výstroj každého válečníka představovala poklad Athén. Byla označena rodovým jménem, střežena jako oko v hlavě a pečlivě ošetřována olejem. Z každé bitvy si ji majitel přinesl zpátky domů a bronzovou zbroj padlých nešťastníků posbírali jejich druhové. Časem přešla do vlastnictví nejstaršího syna nebo byla prodána, aby měla vdova z čeho žít.

Když Kimón seskočil na kamenitou pláž, našel ve světle hvězd vše v dokonalém pořádku. Jeho muži stáli ve vyznačených řadách připraveni k pochodu a vyměňovali si tiché pozdravy a poznámky. Kimón spokojeně přikývl. Hoplíté to s kopím uměli, jak se ostatně slušelo na ty, kdo s ním cvičili od dětství. Každá z těch hrůzostrašných zbraní byla zakončena železnou čepelí ve tvaru listu, silnou jako plát brnění. Na druhém konci dřevce ji vyvažoval těžký hrot. V rukou zkušeného válečníka tato zbraň ničila nepřátelskou jízdu a drtila perské Nesmrtelné. Hoplítské linie tvořené sraženými štíty se jimi ježily jako hřbet dikobraza. Kopí ukázala svou cenu u Platajů i Marathónu. A také u Éionu, kde přivedila pád významné perské pevnosti.

Periklés pozoroval Kimóna stojícího stranou, temnou a ve světle hvězd naprosto nehybnou postavu, jíž ve větru povlával jen plášť. Periklés tam stál s Attikem, mužem nejméně dvakrát starším, než byl sám, který však pocházel ze stejného athénské-
ho kmene a dému. Attikos se ve větru vanoucím od moře chvěl a zuby mu drkotaly tak hlasitě, že si začal broukat, aby ten zvuk přehlušil. Byl mnohem menší než Periklés, někdy spíš připomínal opici než člověka a dýchal zásadně jen nosem. Attikos by nikdy nepřiznal, kolik je mu let, ale vyznal se ve svém řemesle a ctil Periklova otce. Někdy si Periklés říkal, jestli mu toho člověka nepověsil na krk sám Xanthippos, aby syna ochránil.

„Trčet tady je ztráta času. Mrznou mi koule,“ bručel si Attikos pro sebe sotva slyšitelně. „Zaslechl jsi ten zvuk? To mi upadly koule na šutry. Zkusil bych je hledat, kdyby nebyla taková tma. Budu je tu muset nechat, než se zase vrátíme. Pokud je vůbec najdu. A pak ty moje záda... zrovna teď je mám rozpálený do ruda od toho, jak jsem skákal dolů z lodi. U Éionu to bylo stejné. A bude to jenom horší...“

Periklés zavrtěl hlavou. Attikos nadával vždycky, když byl nervózní. Pokud jej někdo okřikl, na chvíli to pomohlo, ale pak

s tím začal znovu, nevědomky, jako když dítě mluví ze spaní. Jeho mladší společník dával přednost tichu. Věděl, že je připraven. Až Kimón zavelí, bude pochodovat s ostatními. Potěžkal štít i kopí a jejich váha mu zcela vyhovovala. Nechtěl se vyhýbat boji, třebaže ho bolelo břicho a močový měchýř hrozil, že ho přestane poslouchat, vyprázdní se a umácí mu vnitřní stranu nohy. Dokud nenastala chvíle dát se na pochod, zápasil s pocitem nevolnosti a svíravým pocitem v útrokách. Attikovo mumlání o nikdy nekončících tělesných neduzích mu na náladě nepřidávalo. Ten muž bojoval u Marathónu i Platají a přidával si do sbírky nové a nové jizvy. Za jeden bronzový obolos by je na požádání ochotně předvedl každému zájemci.

Periklem projelo zachvění, na rukou a holých nohou mu naskočila husí kůže a chlupy se mu zjezily jako hmyzí křídla. Říkal si, že za to může mořský vítr a vlhkost. Ve skutečnosti to bylo spíš tím, že si oblékl bratrovu zbroj. Arifrón ji měl na sobě, když před jeho očima padl kus od pobřeží podobného tomu zdejšímu, na břehu téhož moře. Periklés se tehdy pokusil ucpat bratrovu ránu rukou, ale prsty se mu smekaly po jejích sinalých okrajích. A s odplývající krví odešel i bratr. Zatímco Attikos si dál něco mumlal, Periklés sevřel kopí o něco silněji. Prsty měl vlhké. Jistě to způsobila sprška mořské vody nebo pot. To, co se mu lepilo na prsty, přece nemohla být bratrova krev, jeho prchající život; to ne! Přesto se neodvažoval pozvednout ruce k očím a pohlédnout na ně.

Musel si připomenout, že právě na tohle se během výcviku připravovali. Teď vydalo athénské shromáždění rozkaz vypátrat a zničit všechny perské pevnosti a posádky v oblasti Egejského moře. Řecká flotila vyrazila ve skupinkách po třech i po deseti lodích na lov nepřítele, který už neměl nikdy poznat klid. Persie končila na březích tohoto moře. Dál už nebude mít žádné opěrné body, ani na egejských ostrovech, dokonce ani na pobřeží Thrákie.

Kimónovo jméno a hodnost stratéga, již si vysloužil u Salamámy, dokázaly přitáhnout šest stovek mužů. Devadesát z nich byli zkušení hoplité a zbytek tvořili ti nejlepší veslaři, jaké kdy svět spatřil. Před měsícem se vylodili v oblasti thráckého pobřeží, které Peršané ovládali už sto let. Kimón si to místo vybral coby záchytný bod Peršanů a symbol jejich vlivu. Tyčily se tam hradby obtékané řekou a Periklés si vzpomněl, jak Kimón hleděl do dálky a zkoumal krajinu obklopující město.

Tamní guvernér pochopitelně kapitulovat odmítl. Athénané odpověděli tím, že pobili jeho posly a pak přehradili všechny cesty vedoucí k hradbám perské pevnosti. Kimón jim ještě té noci sdělil svůj plán. Periklés na sobě v duchu stále cítil jeho zpytavý pohled.

„Achilles to řekl dobře, když stál před Trójou,“ pravil tehdy Kimón. „Člověk by měl běžet smrti v ústřety, ne ji jen trpně přijímat. Měl by ji vyhledat a se smíchem jí setřást do tváře krev z vlastních vousů! Jen tak si může vydobýt slávu, která nás odlišuje od námořníků, rolníků nebo hrnčičů. Jen tak si můžeme vydobýt skutečnou slávu, kléos, v níž se setkávají lidé a bohové.“

Periklés polkl. Chtěl, aby Kimón věděl, že si zaslouží jeho důvěru. Bylo mu devatenáct let. Věděl, že dokáže běžet celý den v kuse a pak celou noc pít, bojovat nebo se milovat. Přistihl se, že se při té poslední myšlence usmívá. Bylo by báječné, kdyby se mu naskytla příležitost. Už měsíc nezahlédl jedinou ženu. Přesto byl silný a zdatný – a byl synem velkého hrdiny. Byl Athénan. Byl pro to stvořený.

Měl pocit, jako by ho realita bůhvíproč zbavovala mužnosti; jako by to byl ošklivý sen, který je tak skutečný, až v něm člověk cítí, jak mu pod sandály vrže písek. V perské pevnosti tehdy kléos nenalezl. Spolu s ostatními se dali do dlouhého obléhání a čekali, kdy obyvatelé konečně přemůže hlad. Týdny ubíhaly uprostřed nudy a výcviku boje s mečem. Kimón si

promluvil se všemi tesaři a staviteli lodí a pátral v okolí pevnosti. Noc co noc se plížil vzhůru, aby prozkoumal hradby, a bojový úkol dostal hned jiný rozměr. Periklés se při té vzpomínce zachvěl a vybavil si, jak moc se bál, že je někdo zahlédne.

Peršané používali pro spojování kamenů mizernou maltu. Během tří dnů a nocí přehradili Kimónovi lidé řeku, obrátili ji do nového koryta a nasměrovali její vody proti základům perských hradeb. Za několik hodin vznikly v celém dlouhém úseku trhliny a hradby se zřítily jako hrad z písku.

Periklés se radoval spolu s ostatními a hnal se vstříc nepříteli. Avšak to, co našli, umlčelo jejich hlasy i smích. Peršané bránící Éión dali přednost smrti před zajetím. Velitel pevnosti v posledním okamžiku pobil svou rodinu a pak si vrazil nůž do hrdla. Periklés se otřásl při vzpomínce na mramor pocákaný krví, která se ve vzpomínkách zdála světlejší, než ve skutečnosti byla. Od té doby už ani jednou ze vzteku neťasil meč.

V Éionu narazili na poklady a i to bylo svým způsobem vítězství, jako když člověk nalezne drahokam tam, kde to nečekal. Důležitější však bylo, že Persie už v těch místech napříště neměla mít záchytný bod a nemohla ovládat okolní území. Ale Periklés měl pocit, že dostatečně neprokázal vlastní kvality. Stále se obával, že má nějakou skrytou slabost, jako když se ve štítu objeví prasklina.

Kimón a Attikos se nezdáli být ani zdaleka tak nervózní jako on. Zafal pěsti a opakoval si, že kostky jsou vrženy. Oblázky mu ujely pod nohama a on udělal krok a přešlápl z nohy na nohu. Půjde do toho s ostatními, a pokud to bude nutné, zemře. Takhle jednoduché to bylo. Mohl obětovat vlastní život, pro kléos a pro otcovo jméno. Xanthippův syn nesměl přinést rodině hanbu.

Cítil, jak ho zaplavuje úleva. Může zemřít, ale co je vlastně smrt? Vůbec nic. Tehdy na březích Salamíny našel tělo otcova

psa. Zvíře mělo nevidoucí bílé oči, ať už odrazem měsíčního světla, nebo od mořské soli. U lidí tomu bylo stejně. Když si bohové vzali zpět to, co jim náleželo, zbylo jen neživé tělo.

Periklés klusal vzhůru po dunách a ticho temnoty rušil jen dech mužů kolem něj a cinkot kovu. Zpočátku se mu po roztroušených kamenech a drsné trávě běželo lehce. Někteří bojovníci zakopávali o trsy šalvěje a trnité keře rostoucí v kopcích. Na rozdíl od nich se Periklés dotýkal země jen zlehka a nějaké kořeny ho nemohly zastavit. Zařekl se, že už v životě nikoho nezklame. Jeho otec bojoval u Marathónu a zvítězil. Pověst byla jako jizva, člověk se jí už nikdy nezbaví. Periklés by raději volil smrt než opovržení, to bylo jisté. Jeho matka ho pojmenovala „slavný“, ale sláva může mít různé podoby. A on nechtěl žít v hanbě. To všechno si připomínal, když se spolu s ostatními prodíral vpřed, aniž viděl zem, po níž krácel.

Přestože jim Kimón nařídil přísné mlčení, Attikos za Periklem náhle zaklel. Nikdo netušil, co je na Skyru čeká. Postupem času získal ostrov pověst nebezpečného, ba přímo prokletého místa. Rybářské lodě tam nikdy nespouštěly sítě, třebaže se okolní vody hemžily sardelmi a olihněmi. Povídalo se, že lodě proplouvající kolem spatřily na břehu osamělé postavy: snad pastýře nebo dezertéry. Kupci šířili zkazky o obchodních lodích spálených až po čáru ponoru. O nájezdnících ze Skyru, o pobřežních vesnicích, z nichž zůstaly jen ohořelé trámy a všechny ženy odtud byly uneseny. Špatná pověst ostrov chránila a většina posádek se mu raději vyhnula, než aby riskovala, že jim na palubu proniknou vetřelci z malých člunů a podpálí jim loď.

Ze Skyru si udělali útočiště zloději, piráti a vrazi. Ale kvůli nim sem Kimón své posádky nepřivedl, ačkoli by odtud všechny ochotně vyhnal, kdyby se mu naskytla příležitost. Periklés už byl svědkem jeho horlivosti a snahy zužítkovat sílu, která mu byla dána. Kimón by se nikdy nespokojil s životem napl-

něným tichou povinností. Toužil po slávě, ať už by ji měl získat jakkoli. Periklés, poctěný tím, že patří k jeho oblíbencům, to vnímal bezmála bolestně. Nechtěl ho zklamat. Kimón jednou pozná, že se na něj může spolehnout jako na poctivý meč.

Tři řady hoplítů překonaly první kopec a na druhé straně začaly scházet dolů. Odraz hvězd na mořské hladině za jejich zády pomalu mizel. Doprovázely je dvě stovky veslařů, zbytek zůstal hlídat drahocenné lodě. Triéry až příliš snadno podléhaly ohni a Kimón neponechal nic náhodě. Stejně jako Periklés bral své povinnosti vážně.

Skyros byl hornatý ostrov, téměř bez vody, a hemžil se divokými králíky, kteří se nenechali chytit. Periklés si pomyslel, že na tak pustém místě může hledat živobyčí leda někdo, komu je zbytek světa zapovězen. Anebo ten, komu se líbí, že se na Skyru nemusí řídit žádnými zákony, to bylo těžko říct. Otec vždycky tvrdil, že někteří lidé jsou příliš slabí na to, aby se dokázali podřídít určitým omezením. Periklés zavrtěl hlavou. Když byl mladší, myslel si, že Xanthippos ví o světě všechno. Mýlil se.

Ať ve tmě natahoval krk sebevíc a rozhlížel se na všechny strany, žádné stopy po obyvatelích ani lidských obydlích nespatriil. Právě si posouval kopí v ruce, když mu někdo zezadu uštědřil štulec. Attikos ho hlasitě napomenul, ať si dává pozor, kam tu věc strká, a pohrozil, že mu ji strčí někam, kde je ještě větší tma. Periklés zatnul zuby a mlčel, jak nakázal Kimón. Stovky pochodujících mužů dělaly hluk, tomu se nedalo vyhnout. Nač to ještě zhoršovat planými hádkami.

Bylo už pozdě, srpek měsíce se nořil za obzor a do svítání zbývalo jen pár hodin. A na ostrově muselo být nějaké místo, kde ti mořští supi přespávali. Při pěším pochodu ve tmě se Skyros zdál mnohem větší než ve dne. Bude-li Kimónovi trvat pátrání příliš dlouho, vyjde slunce a z momentu překvapení nebude nic.

Vyslali napřed dva mladší chlapce bez zbroje a zbraní, aby je nezpomalovaly. Hoši zmizeli v podrostu jako dlouhonozí zajáci a rostliny divokého fenyklu a šalvěje se pod jejich kroky skoro ani nezachvěly. Periklés vyhlížel, zda se oba vrátí, stoupal na další kopec a navzdory nočnímu chladu se začínal potit.

Kdesi v dálce zaslechl cosi jako varovné zaržání. Že by na ostrově žili poníci? Piráti a jiní desperáti si museli zvířat cenit nade vše. Bez koní nebo divokých oslů zapřažených do postrojů bylo těžké něco vybudovat. V Athénách se jich dosud nedostávalo, protože všichni padli za oběť hladovým perským vojákům. Pokud by se na Skyru našlo obstojné chovné stádo... Odložil podobné myšlenky na pozdější dobu.

V hlubokém stínu údolí už ani neviděl do tváří těch kolem sebe. Attikos mu teď kráčet po boku a chvíli mu dělal mlčenlivého společníka. Svah stoupal stále strměji a oni opatrně vážili každý krok. Periklés i Attikos měli přílby vysoko na temeni, nasazené na uzlu vlasů spleteném na temeni. Attikos nesl štít na levé paži, a jak šplhal vzhůru, opíral se o jeho okraj jako o obrněnou končetinu. Periklés měl ten svůj stále pověšený na zádech. Díky němu se cítil nezranitelný.

Stoupali v předklonu, protože terén byl stále divočejší a suť se jim drolila pod nohama. Za denního světla by si vybrali tu nejlepší cestu, ale teď v noci byli rádi, že se drží pohromadě, přestože se jim nešlo lehce. Periklés už lapal po dechu a snažil se nesupět příliš hlasitě. Konečně dorazili na vrchol a ocitli se na širokém hřebeni. Periklés si s nelibostí všiml, že Attikos nedýchá ani z poloviny tak těžce. Jako by starší muž bral fyzickou námahu s nadhledem a dokázal pochodovat a šplhat bez zastávky. Anebo trpěl stejně, jen to tolik nedával najevo. Ať tak, či onak, Periklés se mu snažil vyrovnat, i když se z něj pot jen lil.

Ještě pořád nenarazili na skály. Kolem se prostíraly jen zvlněné kopce, v nichž hoplité plašili leda ještěrky a hnízdící

ptáky. Pak se celá přední linie zastavila: pochodující muže vylekal stín, který se náhle probрал k životu. Několik jich dokonce sklonilo kopí, když k nim dolehl nezaměnitelný dusot kopyt. Nějaký kůň se probudil a rozběhl se z kopce, bušil kopyty do země a rozhořčeně řehťal. Ten zvuk se nesl daleko a Periklés mohl jen zavrtět hlavou. Koňské ržání zafungovalo jako štěkot psů a jistě každého upozornilo na přítomnost vetřelců na ostrově.

Teď už scházeli z hřebene. V polovině svahu se Periklés náhle rozkoukal a pochopil, co zatím jen stěží rozeznával. Padl na kolena a Attikos poklekl vedle něj. Zbytek Kimónových hoplítů udělal totéž a také všichni veslaři za nimi se zastavili. Před nimi se otevřelo mnohem širší údolí. Přestože dole nebyla vidět žádná světla, Periklés vytušil obrysy domů, dokonce i světlejší pruh jakési cesty, od níž se odráželo měsíční světlo. Spíš než primitivní tábor vrahů a vyhnanců to připomínalo skutečné městečko.

Periklés zaslechl šeptané otázky svých druhů. Díky bohům se nemýlil. Zastavit celý oddíl kvůli falešnému poplachu by bylo ponižující. Někde v dálce se ozýval zvuk tekoucí vody. Potok nebo nějaký prastarý pramen. Obyvatelé Skyru si tohle místo jistě nevybrali bez důvodu. Pomalu otočil hlavu a zjistil, že všude kolem nich se zvedají kopce. Právě ony zřejmě skrývaly kouř z ohňů před loděmi proplouvajícími kolem ostrova. Nebo zdejší obyvatelé ohně vůbec nerozdělávali, to nedokázal říct.

Zprava se vynořil Kimón, prošel po celé délce linie a minul tři řady po třiceti hoplítech. I tady pochodovaly jednotlivé lodní posádky odděleně, třebaže všechny spadaly pod Kimónovo velení. Stratégos neupřednostňoval žádnou konkrétní loď, protože věděl, jak žárliví dokážou ti muži být. Mohl nocovat na otevřené palubě kterékoli z triér. Periklés cítil respekt k němu i k tomu, co prožil. Zatímco on sám musel sedět se

svou evakuovanou rodinou na ostrově Salamis, velel Kimón eskadrám plavidel, jeho bojovníci zapalovali perské lodě a útočili na jejich paluby. Zrcadlilo se mu to v očích i v hlase. Tehdy jistě poznal kléos. V Kimónově přítomnosti si Periklés připomněl, že si ten svůj musí teprve vydobýt.

Stratégos se zastavil přímo u něj. Měl na sobě přilbici, holenice a náprsní brnění přes silnou plátěnou tuniku, která mu odhalovala nohy. Štít nesl, jako by nic nevážil. Hřeben jeho přilby byl černobílý, ale jinak vypadal jako všichni ostatní. Periklés ho přesto poznal.

„Vidíš něco?“ zeptal se Kimón tiše a zahleděl se do noci.

Periklés zamrkal a pochopil, že má lepší zrak než muž, kterého si tolik vážil.

„Tam dole jsou domy – možná sto, snad i o něco víc. Taký cesta, rozcestí a nějaká tekoucí voda.“

„Slyším ji,“ přitakal Kimón.

Pak skoro podrážděně zavrtěl hlavou. Periklés si nepamatoval, že by Kimón za denního světla viděl špatně. Někteří lidé viděli v noci lépe než jiní, nic víc v tom nebylo. Ale připadal si užitečný a hrud' se mu dmula pýchou.

„Tak jsme je přece jen našli,“ zamumlal Kimón.

Periklés přikývl.

„Nic se tam nehýbe,“ pronesl tiše.

Všiml si, jak si Kimón tře hřbetem ruky strniště na bradě. Tohle byl okamžik, který měl rozhodnout o životech jeho vlastních hoplítů i těch mrchožroutů ze Skyru.

„Nemůžu jim dát pokoj,“ poznamenal Kimón. „Znají tenhle ostrov lépe než my. Nechci, aby se vyzbrojili a zítra se na nás vrhli, až budeme hledat hrobku.“

Periklés byl rád, že se s ním Kimón baví. Nebyl si jistý, zda jeho radu poslechne, ale využil příležitosti.

„Máme odpovědnost vůči městům a ostrovům, které drancují,“ řekl. „Nemůžeme je ponechat naživu.“

Přilbice se k němu na okamžik otočila a mlčky si ho prohlížela. Pak ho Kimón poplácal po rameni.

„Souhlasím. Vpadneme na ně, ale opatrně. I krysy koušou, když je zaženeš do kouta. Svěřuji ti velení nad levým křídlem, Perikle. Vezmi si tři řady po patnácti mužích a... polovinu veslařů. Ať se tví lidé neunáhlí. Ať už dole najdeme cokoli, budu rád, když se obejdeme bez jediného zranění. Před nepřítelem si počínejte obezřetně jako na bojišti. Štíty držte vysoko nahore a blízko u sebe. Pokud můžete, použijte kopí. A když tasíte meč, odrážejte protivníka puklicí štítu.“

Přestože takovéto základní pokyny by novým rekrutům mohl udělit každý stratégos, byl Periklés Kimónovi vděčný. Pomalu pod hvězdami vstal a náhle se mu udělalo nevolno. Čeká ho boj, v němž bude zabíjet, aby nebyl sám zabit. V hlavě měl prázdno a připadalo mu správné, že mu někdo připomíná ty nejzákladnější věci. Proto cvičili tak tvrdě, až z nich líl pot. Zabíjení je těžká a nelítostná dřina. Jen málokdo ji snáší dobře: buď se z nich stanou hrdinové, nebo štvaná zvěř.

„Můžeš se na mě spolehnout,“ ujistil Kimóna.

„I na mě, stratégu,“ zamumlal mu přes rameno Attikos. V Periklovi se pýcha mísila s podrážděním, že se do toho Attikos vložil zrovna ve chvíli, kdy chtěl Kimónovi ukázat svou cenu. Obrátil oči v sloup, ale Kimón se už otočil a běžel zpátky na své místo.

„Předejte rozkaz dál, ale šeptem,“ nařídil Periklés těm za sebou. „Vyrazíme jako levé křídlo – rychle a tiše.“

Odkášlal si. Jeho otec uměl oslovit muže starší a zkušenější, než byl sám. Klíčem k úspěchu byla přísnost. Periklés doufal, že ostatní nepostřehnou chvění v jeho hlase, ale nějak se ho nedokázal zbavit.

„Každému, kdo vyrazí bojový pokřik, zmaluju záda,“ dodal. Jeden nebo dva se ušklíbli. Doufal, že to bylo z nervozity, ne z pobavení nad tím, že jim mladý velitel říká, co mají dělat.

„Dávejte si pozor, vy kohouti z hnojiště,“ promluvil jasným hlasem Attikos, „nebo si to pak s vámi vyřídím osobně.“

Periklés zavřel oči. Attikos v rozhodující chvíli podkopával jeho autoritu. To nemohlo zůstat bez odezvy. Do tváří se mu vlila krev, ale Kimón už se dal do pohybu a oni zůstávali pozadu.

„Děkuji ti, Attiku,“ vyštěkl a myslel to jako výtku.

„Není zač, kyrie,“ odpověděl Attikos. „Se mnou budeš v bezpečí, žádný strach.“

Někde se ozval pes a několik hlubokých zaštěkání přešlo v šílené vytí. Jen co se Periklés ocitl dole v údolí, z mezery mezi domy se vyřítila rozmazaná šmouha, samý stín a drápající tlapy. Vrhla se po jednom z hoplítů a ten vztekle zaklel, protože se psích zubů bál víc než kteréhokoli nepřítele v lidské podobě, s nímž by se mohl střetnout. Někdo se rozmáchl kopím a vytí přerušil. Vzteklé psy dorážení přešlo v bolestný jekot a Periklés se otrásl. Muselo to být slyšet po celém ostrově.

„Držte formaci,“ zavrčel. „A klidné tempo.“

Všichni kolem se ve válečném řemesle vyznali lépe než on, ale aspoň jim neposkytl záminku, aby o něm pochybovali. Slyšel skřípot štítů srážených k sobě, až se překrývaly jako šupiny, a celá bojová linie postupovala vpřed jako jeden muž. Za tu dobu by už stihli dorazit k chatrčím pirátů, ale takhle jim aspoň nehrozilo, že padnou nečekaně do léčky. Boj byl nebezpečná záležitost sám o sobě, jak říkával jeho otec. Nemělo smysl si neopatrností vše ještě zhoršovat.

Ke štěkotu a vytí prvního psa se přidali další. Jeden z nich hoplity napadl, ale vylámal si zuby na hraně štítu a někdo jej zabil. Po obráncích nebylo stále ani vidu. Periklés napínal zrak, mžoural a snažil se něco zahlédnout. Ale ve všech domech byla tma. Že by šlo o opuštěnou osadu? Psi mohli patřit k divoké smečce. Bylo by to pěkné nadělení, kdyby po tolikeré opatrnosti, s níž se sem plížili, našli jen prázdné domy.

Na Periklův povel se všichni zastavili. Kimón byl mimo dohled, ale měl v Perikla důvěru a spoléhal na něj. A dokud bude Periklés velet, nic se nepokazí. Spoustu věcí ve svém životě ovlivnit nemohl, ale pro jednu noc, při tomto pochodu a kvůli těmto mužům... byli to jeho lidé a on je nechtěl zklamat.

„Do trojic!“ zavelel. „Kopí odložte napravo vedle dveří: uvnitř by vám nebyla k ničemu. Řekl jsem, kopí odložit. Taste meče. A teď rychle! Na můj rozkaz, honem dovnitř. Prohledejte všechny místnosti – a pozor na protivníky. Něco tu nehraje. Oni...“

Zmlkl uprostřed proudu rozkazů a prudce se otočil. Odněkud k nim dolehl hlas ženy nebo dítěte. Přehlušil i hluk vydávaný ozbrojenci a Periklés čekal. Už si byl téměř jistý: tamhle. Ukázal na dům a pak na nejbližší dvojici.

„Vy dva, jděte s Attikem. Zjistěte, kdo to byl, a přiveďte mi ho. Vy ostatní, na co čekáte? Po trojicích vpřed!“

Kdyby jim zavelel, aby se zformovali do čtveřic nebo šestic, hoplité by to dokázali provést zrovna tak rychle. Každý věděl, ke komu patří, a mohli se seřadit na deset různých způsobů, dokonce i uprostřed zuřící bitvy. Díky tomu mohli lochagové a stratégové přeskupovat útočné řady podle vlastního uvážení a vybrat si, kam zasadí nejsilnější úder. Celá falanga pak fungovala jako jediná formace postupující proti nepříteli.

Když jeho muži vykopli první dveře, Periklés se přistihl, že se šklebí; mohla za to právě tak nervozita jako vzrušení. Tohle byla navzdory všemu velkolepá scéna, jakou si v představách vysnil. Athénští hoplité v přilbách a zbroji připomínali znovuzrozeného Achilla, třebaže z chudších poměrů: byli nezranitelní, rychlí a smrtelně nebezpeční. Jestli se v těchto domech skrývají lupiči, budou bezpochyby pobiti. Přesto byl neklidný a srdce se mu svíralo a bušilo v hrudi. Místní obyvatelé to tu dobře znali. Byl to jejich domov a on se ptal sám sebe, zda něco nepřehlédl.

Po jeho pravici se ozval křik. Otočil hlavu tím směrem, naslouchal a snažil se porozumět slovům. Za zády mu ještě pořád stáli veslaři. Nijak zvlášť se do potyčky nehnali, to snadno vyčítel. Většina z nich by byla nejraději, kdyby mohli zůstat tam, kde jsou, protože jinak jim hrozilo, že budou muset v napros-

té tmě vtrhnout do domů, aniž by tušili, kdo číhá za dveřmi. Periklés je nemohl poslat za hoplity, dokud nezískal lepší představu o tom, co je tam čeká, nebo dokud jeho muže někdo nepřepadl ze zálohy. Do ulice lemované chatrčemi napochovalo jen pětáctýřicet hoplitů. O kus dál slyšel Periklés křik a nárazy kovu o dřevo: to Kimón přiváděl druhé křídlo. Kdokoli se mezi ocitne jako v kleštích, bude jistě ztracen, ale v Periklovi přesto hlodal pocit, že tu něco nehraje. Potřeboval by lépe vidět, jenže kdyby zapálil pochodeň, slétli by se k ní nepřátelé jako mouchy. Pokud tam nějakí byli.

Vracejícího se Attika uslyšel ještě dřív, než ho stačil zhlédnout. „Ještě jednou mě kousneš, a sejmu tě!“ vrčel vztekle.

On a nějaký další muž mezi sebou vlekli zmítající se ženu. Zřejmě Attika neposlechla, protože starý válečník sykl bolestí a napřáhl ruku k ráně. To ho však už Periklés popadl za zápěstí a zadržel.

„Musíme ji vyslechnout,“ řekl.

Attikos se mu vytrhl a zamumlal něco, co ženu rozlítilo tak, že se ho pokusila nakopnout. Se smíchem a kletbami uskočil.

Druhý z hoplitů stále držel ženu za dlouhé vlasy, jejichž pramen si omotal kolem pěsti. Periklés na něj mávl a on ji opatrně pustil a klidil se, než se na něj mohla vrhnout. Periklovi se její kypící vztek docela zamlouval, ačkoli byla zhruba stejně bezmocná jako kočka – a rozhodně jí hrozilo větší nebezpečí. Stačilo, aby řekl slovo, a jeho lidé by ji v okamžiku podřízli. Attikos by to udělal hned, soudě podle toho, jak si cucal pokousané prsty a probodával ji pohledem.

„Kolik mužů tu žije?“ zeptal se Periklés.

Žena neodpověděla, rozhlížela se kolem sebe a zjevně odhadovala, zda by se mohla zachránit útekem. Když viděla, že jí v tom brání hned tři muži, vzdala to.

„Mluvíš řecky?“ vyzvídal Periklés dál. „Jestli ne, tak mi k ničemu nejsi.“

„Jsem Thébanka,“ odpověděla žena. „A ty? Slyším athénský přízvuk.“

„Výborně,“ poznamenal Periklés s úlevou. „Jestli tě tu drží jako zajatkyni, můžeš mi říct, kolik je tu mužů? Když nám pomůžeš, dostaneme tě odtud, třeba až do Athén.“

„Proč bych vám měla pomáhat?“ odsekla a pak bez varování zvýšila hlas a zakřičela do tmy: „Jestli má můj muž trochu rozumu, zůstane...“

Attikos k ní přiskočil a jedinou ranou do obličeje ji srazil k zemi.

„Neřekli jsme ti, abys ječela, že ne, lásko?“ zavrčel.

Periklés byl vzteky bez sebe. Jistě, nezakázal Attikovi, aby se jí dotknul, ale měl za to, že to starší muž chápe. Připadalo mu to jako projev neposlušnosti.

To už slyšel, jak se vracejí další trojice. Hnaly před sebou dav zvučící ženskými a dětskými hlasy; některé z nich nařikaly už teď. Zavrtěl hlavou. Všechno to bylo podivné a znervózovalo ho to. Ve tmě na svou zajatkyni sotva viděl. Při pádu se jí rozpletly vlasy a teď jí splývaly přes obličej jako závoj. Pak se o kus níž cosi světlého pohnulo a žena prudce hmátla rukou za opasek. Vzápětí už stála na silných nohou a vrhla se na Attika. Bodla jej a on zařval bolestí. Na oplátku jí uštědřil prudkou ránu do spánku a omráčil ji. Svalila se a on si mohl vytáhnout nůž ze stehna.

„Ta mrcha!“ vykřikl a rozpráhl se mečem.

Periklés mu zastoupil cestu.

„Vyslechnu ji sám. Ustup stranou, Attiku, a skloň meč.“

Attikos těžce supěl, spíš vztekem než bolestí. Moc nechybělo a přestal by se ovládat. Mladý velitel před pohledem staršího bojovníka neuhnul a choval se naprosto sebejistě. Věděl, že Attika zabije, pokud jej neuposlechne. Bylo mu devatenáct, byl dobře vycvičený a rychlý. Nepochyboval o sobě. A část této sebejistoty konečně zapůsobila i na člověka, jenž mu stál tvá-

ří v tvář. Attikos sklonil hlavu a ustoupil. Periklés z něj ani pak nespouštěl oči, pro případ, že by si to náhodou rozmyslel. Sám svedl s bratrem příliš mnoho soubojů, než aby se nechal zmást nějakým trikem nebo předstíranou kapitulací. V tu chvíli se mu po Arifronovi zastesklo tak silně, až to zabolelo. Ještě stále mu byl učitelem, byť už dávno ležel v hrobce.

„Víš co, Attiku? Vrať se dovnitř a podívej se, jestli tam najdeš ještě nějakou živou duši.“

Attikos se otočil na patě a zmizel dřív, než stačil Periklés domluvit. Zanechal ho se stovkou veslařů čekajících za jeho zády na rozkazy a se zajatkyní v bezvědomí u nohou. Na cestě kolem nich se shromažďoval zástup žen a dětí a hoplité je pobízeli k většímu spěchu.

„Svaž jí ruce,“ nařídil Periklés jednomu z veslařů. „Je to Řekyně, i když pochází z Théb. A zacházej s ní ohleduplně. Je jednou z nás a bůhví co prožila.“

Byl hrdý sám na sebe, že dal najevo tak vznešený cit, a hrubé poznámky, již utrousil jiný z mužů, si nevšímal. Kdyby měl reagovat na každý komentář, nedělal by nic jiného. Zvedl hlavu a oslovil dav zajatkyň: „Kde máte muže?“

Některé z nich se rozplakaly a veslař za jeho zády zase zamumlal něco, co Periklovi vehnalo červeň do tváří. Potlačil rostoucí podráždění. Osobně pokládal hoplity za poctivé chlapce, kteří byli schopni bojovat za své město a pak třeba zasednout v porotě. Byli čestní, dokonce ušlechtilí, patřili k athénskému ideálu. To se o veslařích říct nedalo. Zatať pěst. Buď ty darebáky strhne svým příkladem, nebo jim jednomu po druhém přiloží na hrdlo železné ostří. Dokud tady velí on, na tyhle ženy si nikdo dovolovat nebude.

„Ženské! Přece tu nežijete samy!“ zvolal znovu. „Kam se poděli všichni muži?“

Uvědomil si, že ty ženy cítí: vůni bylin a pach nemytých těl. Do svítání už mnoho nezbývalo. Kdyby bylo více světla, byla

by jejich bída a špína nejspíš ještě zřetelnější. Zatímco hleděl přes hlavy zástupu, objevil se ve tmě první náznak šedi. Žen nemohlo být víc než nějakých osm desítek. Periklés si představoval, že každá z nich byl odněkud vyrvána. Vždycky budou existovat lidé vyhnaní ze svých měst pro nějaký zločin, vypořádání do vyhnanství jako psi. Ti si bezpochyby mohli najít cestu na Skyros, ale ženy? Ty těžko. Musely se tam narodit nebo je sem museli unést.

Řada z nich s sebou vedla malé děti, kňourající a s očima jako sůvy, nebo nesla v náruči batolata. Od nich žádné nebezpečí nehrozilo, ale stále nebylo jasné, kam se poděli muži.

„Nechte nás na pokoji!“ vykřikla jedna z žen. Byl to hlas stařeny.

Periklés zaváhal: náhle se zalekl, že v davu plném stínů stojí Athéna. Vyjednávat se ženami, mezi nimiž se mohla procházet bohyně, s sebou neslo rizika. Polkl. Zopakoval to ještě jednou, třebaže jeho hlas zněl slabě:

„Nebudu se vás vyptávat pořád dokola. Kde máte muže?“

„Jsou na lovu, ale vrátí se,“ vykřikla jedna z nich. „Jestli se některé z nás dotknete, všechny vás zabijou!“

V jejím hlase slyšel strach. Mezitím se vrátil Attikos a stanul mu po boku. Silně kulhal. Teď už ho Periklés viděl jasně. Konečně se nad nimi rozklenulo svítání v celé své šedivé slávě.

„Vyšli si na lov? Za tmy?“ mumlal. „To určitě. Vždyť tu stejně není co lovit, na tomhle ostrově. Pokud tedy neloví poníky...“

Starší muž se odmlčel a také Periklovi už to došlo: muži nelovili na souši. Byli na moři a pátrali buď po rybách, nebo po jiné kořisti.

Periklés vzhledl, protože se k němu blížil Kimón. O něco víc se napřímil a stejně tak i Attikos.

„Nikoho jsem nenašel, leda ženy a děti. Co ty?“

Periklés zavrtěl hlavou.

„Na mojí straně je to stejné. Podle mě jsou muži venku na moři a hledají lodě, které by mohli přepadnout.“

Kimón přikývl.

„Takže se možná vrátí až za několik dní. Ale to je jedno. Nech na stráž u tady těch... pár chlapů, kterým můžeš věřit.“

Poslední větu pronesl se zvláštním důrazem, při němž Periklés zrudl.

„Můžu tu zůstat já, kyrie,“ nabídl se Attikos.

Hovořil ke Kimónovi, ale odpověděl mu Periklés:

„Ne, potřebuji tě mít u sebe, Attiku. Osobně vyberu ty, které tu necháme.“

Spíš cítil, než viděl, jak v sobě starší muž potlačuje vztek. Pak se Periklés otočil zpátky ke Kimónovi:

„Chystáš se pátrat po hrobce?“

Podivné napětí mezi oběma muži Kimónovi neuniklo. Ve skutečnosti mu uniklo máloco, ale na Periklovi zatím žádnou slabinu nenašel a věřil, že mladík si své problémy vyřeší sám. Po krátké chvíli sklopil hlavu.

„Proto jsme tady. Ne kvůli nějakým otrhaným pirátům a jejich ženským. Théseus zemřel na Skyru. Jestli se tu opravdu nachází hrobka, mohla by být jeho. A pokud ano, chci přivést jeho ostatky zpátky do Athén a řádně je pohřbít. Byl to athénský král. A Egejské moře se jmenuje po jeho otci!“

Žena u jejich nohou se v tu chvíli pohnula, a když zjistila, že je spoutaná, začala se vzpouzet. Ve světle úsvitu Periklés viděl, že bude o něco starší než on. Nikdy nestříhané vlasy jí splývaly v hustých pramenech až k pasu. Byla špinavá, ale když se jejich oči setkaly, zmocnil se ho zvláštní pocit. Tvář už jí opuchala a na jedné straně měla velkou modřinu, která jí sahala až k oku.

„Chlapi tě zabijou, až se vrátí domů,“ řekla.

Kimón se zasmál.

„Ty jsi Řekyně? Tak se rozhlédni kolem sebe. Pochop, tohle nejsou žádné stíny. Vidiš mé hoplity a veslaře? Myslíš, že nás

vaši muži přemohou? Já si to nemyslím. Pokud mají aspoň trochu rozumu, budou se držet hodně daleko, dokud neodplujeme. Nikdo z vás nás nezajímá, opravdu ne.“

„Pobijou vás,“ zopakovala a plivla mu k nohám. Ale Periklovi neušlo, že si i ve svém hněvu dávala pozor, aby mu slinami nepotřísnila sandály.

Ta drzost přiměla Attika, aby se rozpřáhl a pokročil k ní.

„Zpátky, Attiku!“ zavrčel Periklés. „Přísahám, že jestli tuhle ženu ještě jednou udeříš, přivážu tě na moři na týden k přídi!“

„Kyrie, ona...“

„Už ani slovo!“ vyštěkl Periklés.

Pak se otočil ke spoutané zajatkyni, jako by byla celá věc vyřízena a jakýkoli další spor vyloučen. Když viděla, jak Periklés Attika usadil, koutky úst jí zacukaly a ona se to pokusila zakrýt pod prameny vlasů.

„Co chceš?“ zeptala se Kimóna a tentokrát jí z hlasu zaznívala zvědavost.

„Nejdřív mi řekni, jak se jmenuješ.“

Pokrčila rameny. „Thetis.“

„Jako Achillova matka?“

Přikývla a Kimón se usmál. „To je prastaré jméno – symbolizuje moc. Nuže, Thetis, hledáme hrobku... možná chrám. Starý, zapomenutý a pravděpodobně zarostlý. Někde na tomhle ostrově. Můj otec tvrdil, že o nějakém slyšel.“

Čekal a žena zatím přemýšlela. Při jeho slovech jí zablesklo v očích a Kimón se přistihl, že zadržuje dech a samým vzrušením se mu úží hrdlo.

„Ty o něčem takovém víš?“

Žena pokrčila rameny.

„Možná. Na severní straně ostrova, vysoko v kopcích, se jeden starý hrob nachází. Občas si u něj hrají děti.“

„Pověděla bys mi, jak se tam dostanu?“ zeptal se Kimón.

„Připluli jsme jen kvůli tomu. Na ničem jiném mi nezáleží.“

Hlas měl najednou mírnější, jako by konejšil divokého jele-
na. Jako by od dívky nedokázal odtrhnout zrak. Periklés ke
svému překvapení pocítil záchvěv žárlivosti. To on ji zachránil
před Attikem! To on byl bez závazků, zatímco Kimón měl doma
v Athénách mladou manželku, která už čekala jejich první dítě.
Přesto se ženin temný pohled upíral jen na jeho přítele.
„Můžu tě tam zavést,“ slíbila.

Když vyšlo slunce, vydali se Řekové vedení mladou ženou na druhou stranu údolí. Kimón přikázal ještě pořád kulhajícímu Attikovi, aby ji pevně držel, a ten ji ve své zlobě krutě štípal do paže. Periklés viděl bílé stopy po jeho prstech, ale nic na to neřekl, protože stále hrozila možnost, že by jim Thetis mohla upláchnout a nechat je bez průvodce daleko od ostatních Řeků. Ačkoli si Attikos zranění na noze ovázał, zdálo se, že jej dosud bolí. Cestou zahrnoval Thetis sliby i výhrůžkami a ta se od něj odtahovala co nejdál.

Hustým podrostem mezi olivovníky starými jako ostrov sám se jim šlo špatně. Ještě dvakrát narazili na některého z malých mrštných poníků, který se při pohledu na ozbrojené muže splasil a odcválal. Mohla to být skoro příjemná procházka, kdyby nesměřovali za tak důležitým cílem. Pospíchali dál a sledovali běh slunce na obloze.

Kimón se chopil příležitosti podívat se na hrobku a vzal s sebou jen hrstku mužů. Periklés se při tom pomyšlení kousl do rtu. Kimón byl o více než deset let starší, a přesto se dopustil takové školácké chyby. Vzal s sebou jen šest hoplítů. Zbytek čekal v údolí nebo dole na pobřeží hlídal lodě.

Po kozí stezce, sotva širší než klikatá nitka vinoucí se po zemi, je Thetis dovedla na hřeben. Bez zaváhání přes něj přešla na druhou stranu a upažila volnou ruku, aby na strmém svahu udržela rovnováhu. Attikos, pod nímž se podlomila bolavá noha, s mladou ženou divoce smýkl, až vykřikla. Periklés se vzteklou nevolí sledoval, jak se rozmáchla, aby ho udeřila. A Attikos zdvihl pěst.

„Attiku!“ zaburácel Periklés.

Použil svůj hlas jako zbraň a zapomněl, že jsou na nepřátelském území. Třaskavá ozvěna jeho slov se odrazila od okol-

ních kopců, až se několik hoplýtů otočilo a rozhlíželo se. Ostatní stáli omráčení jako sochy a pak se jim tváře roztáhly do úšklebku. Periklés měl vždycky znělý hlas, jako stvořený pro bitevní pole. Teď slyšel, jak Attikos nevěřičně kleje. Další školácká chyba, tentokrát jeho vlastní. Jeho podráždění ještě vzrostlo, když ucítil, jak rudne ve tváři. A byl to opět Attikos, kdo ho k tomu donutil a oba je před Kimónem ztrapnil.

V nastalém tichu Periklés vykročil vpřed. Cítil na sobě pohledy ostatních. Mávl na Attika, aby se někam klidil, a sám uchopil Thetis za paži. Dívka ho pozorovala zpod hřívy hnědých vlasů a vypadalo to, že se usmívá. Ptal se sám sebe, kdy se asi naposledy koupala.

„Už ti neublíží, máš moje slovo,“ ujistil ji Periklés a vůbec nic si nedělal z toho, že Attikos stojí jen pár kroků od něj. Starý hoplýt si v reakci na její rychlý a nervózní pohled odfrkl, ale měl dost rozumu na to, aby se odpízlil pryč a nechal ji s Periklem o samotě.

„Viď, že mě nezabiješ, až tu hrobku najdeme?“ zeptala se. Periklés na ni užasle pohlédl.

„Ne. Mám doma sestru a matku a ty by mi to nikdy neodpustily. Nic se ti nestane.“

„Tvůj přítel říkal, že se mnou bude žít... jako muž se ženou...“ dodala.

I přes závoj jejích vlasů viděl, že zrudla jako rak. Předpokládal, že i jeho tvář v tu chvíli zrcadlí stejné emoce.

„On není můj přítel, tak- takže si myslím... ne, na tom nezáleží. – Poslouchej, vážně máme jít tudy?“

Thetis s hoplýtou v patách se znovu pustila ze svahu. V místech, kde z hlíny trčely ostré skály, zaváhala. Potřebovala obě ruce, aby mohla sešplhat dolů, a tak ji Periklés pustil, připravený se kdykoli vrhnout za ní, kdyby se snad dala do běhu. Když slezl blíž k ní, zavrtěla hlavou, jako by mu četla myšlenky.

„Ukážu vám tu hrobku,“ řekla, „a vy pak odejdete. Tak to slíbil.“

„Jestli je to opravdu hrobka, budeme chtít zjistit, kdo v ní leží,“ odpověděl Periklés. „Ale ano, potom už nás na tomhle místě nebude nic držet. Kdysi dávno tu zemřel jeden velký muž. A jen kvůli němu jsme na Skyros připluli.“

Vedla je dál úbočím porostlým buřinou, mezi hejny podivných černých much, které vyhledávaly odhalená místa na těle. Periklés si třel krvavou skvrnu na předloktí, kam ho jedna bodla.

„Zůstaneš tady na ostrově, až odplujeme?“ zeptal se Periklés.

Attikos ho mezitím dohonil, kráčel jen pár kroků za ním a mluvil s jedním z hoplítů. Kimón se držel vzadu, takže neslyšel, jak starý bojovník naznačuje, že „ta holka ulovila mladého pána na své vnady jako rybu na háček“. Utrousil to jen tak pod nosem, a přesto to bylo dokonale slyšet: jak to ten starý bojovník dokázal? Periklés cítil, jak se mu svírá pěst, a přinutil se ji otevřít. Nesměl si všimnat hloupých urážek, protože měly za cíl leda člověku ublížit nebo ho zesměšnit. Odložil si to všechno na později jako lákavé sousto. Pokud jeho otec uložil Attikovi, aby mu kryl záda, možná bylo na čase se této ochrany zříci a postarat se sám o sebe. Cena za Attikovu blízkost byla příliš vysoká. Periklés se ohlédl přes štít na rameni a zjistil, že ho ten všivák pozoruje s křivým úsměvem na rtech.

„Je tam vzadu všechno v pořádku?“ zeptal se ho.

„Ano, kyrie. Všichni jsme v pořádku a ve střehu,“ odpověděl Attikos s neuvěřitelnou drzostí. Očividně dosud nestrávil, že se na něj Periklés přede všemi rozkřikl.

Periklés mu odpověděl tím nejzářivějším úsměvem, jehož byl schopen. Svou chybu už napravit nemohl, leda někdy příště. Možná se tomu muži omluví, než ho jedinou ranou uspí. Přemýšlel, jestli by dokázal Attika porazit v poctivém souboji.

Ten muž si z bolesti nic nedělal, což z něj činilo těžkého soupeře. Periklés si dokázal představit, jak do něj buší a ten protivný starý lump se tomu ještě směje.

Ráno už pokročilo a slunce se vyhouplo nad kopce. Zatím neušli moc velkou vzdálenost, protože nikde nenarazili na slušnou stezku. Periklés musel s odporem překonat močál černého bahna, které mu div nevyzulo jeden sandál a páchlo po síře nebo jako když člověk křesá kusy křemene o sebe. Spolu s ostatními překračoval padlé kmeny, podlézal pod polámanými větvemi a prosekával se neprostupnými stěnami trnitého křoví. Chvillemi se ptal sám sebe, zda je Thetis schválně nevede těmi nejneshůdnějšími místy.

Když vyšli na holé útesy, nad nimiž kroužili mořští ptáci, nesmírně se mu ulevilo. Po tak dlouhé době strávené v zeleném příšeří si připadal jako objevitel, který poprvé spatřil moře. Zvedlo mu to náladu, dokud nezahlédl osm dlouhých člunů plných mužů rychle veslujících kolem ostrova. Pohlédl na Thetis a ta se na něj usmála.

„Chlapci jsou zpátky,“ řekla, „a ty jsi pořád tady. Nestihneš se vrátit, než pobijí všechny tvé lidi.“

„Tohle jsi měla v plánu od začátku?“ zeptal se Periklés nevěřicně.

Zatvářila se vítězoslavně, jako by jí bylo do tance. Čekala, že ji teď zabijí, to na ní viděl, ale zdálo se, že je jí to jedno. Zatímco se na něj smála, našla svůj kléos.

Kimón prošel mezi ostatními a Attikos raději sám ustoupil stranou, než by se nechal odstrčit. Jak si Periklés všiml, učinil tak velmi uctivě.

„Proč jsme zastavili...?“

Vtom i Kimón spatřil na moři pod sebou čluny a otázka mu odumřela v hrdle. Plavidla byla dost blízko na to, aby dokázal spočítat tu spoustu mužů u vesel, ale dosud je od nich dělil široký pruh drsné krajiny. Kimón si třel strniště na tváři. Pochopil

divoký pohled v dívčiných očích. I Periklés viděl, že se celá třese v očekávání vlastní smrti.

„Chytrá holka,“ poznamenal Kimón. „Najdeme tu vůbec nějakou hrobku?“

Očima na okamžik zalétla směrem k východu, ale pak pokrčila rameny a zavrtěla hlavou. Periklés jí znovu sevřel paži, až sebou cukla. Ani Kimónovi neušlo, že ji pohled prozradil. Ukázal tím směrem.

„Tamhle? Nebo je to jen další lest?“

„Už přistávají tam dole,“ upozornil jej Periklés. „Nestihneme se vrátit včas, ani kdybychom vyrazili okamžitě.“

Kimón se na něj podíval a přikývl. Perikla překvapilo, že je klidný jako ranní vánek.

„Tak to bychom se tu mohli trochu porozhlédnout,“ odušil Kimón, „pro případ, že by naše průvodkyně na tu hrobku někdy skutečně narazila.“

Malá skupinka se rozptýlila na všechny strany. Kimón pohlédl na ženu, již Periklés stále držel za paži. Poklepal na jílec meče a ona se dlouze nadechla a čekala na jeho rozhodnutí.

„Postarám se o ni, kyrie,“ nabídl se Attikos, který zůstal s nimi. „Koneckonců mě pobodala. Nevadí mi, když s ní na oplátku ztratím trochu času.“

„Hlavně se s tím dlouho nepářej,“ vyštěkl Kimón. I on měl vztek na Thetis, že je odvedla od jeho mužů a možná je tím všechny přivedla do záhuby.

Periklés dlouho nepřemýšlel, ostatně na to neměl čas, a pustil její paži. Chvilí na sobě cítil její zmatený pohled a vzápětí byla pryč: rozběhla se jako srnka podél holých skal. Attikos zaklel a vyrazil za ní. Za běžných okolností by byl možná dost rychlý, protože ten muž byl jako pes, když se žene po stopě. Jenže rána v Attikově stehně dávala dívce slušnou šanci: takovou, jakou si zasloužila, a ani o chlup větší. Dvojice mu zmizela z dohledu za skalním výběžkem. Osud těch dvou záležel na

bozích. Vtom na opačné straně jeden z hoplítů vykřikl a zvedl ruku. Ostatní se k němu seběhli jako zlaté jiskry sršící přes keře zeleného hlodáše.

Ať už se Kimón chystal pronést jakoukoli poznámku nebo výtku, tentokrát zavřel ústa.

„Je tam hrobka?“ zavolal.

Také Periklés se pohnul. „Pojďme to zjistit.“

Dali se do běhu a únava rázem zmizela.

* * *

Kimón mečem prosekával divokou révu a kořeny rozprostřené jako mříž nad obrovským kamenem.

„Pomozte mi s tím,“ nařídil a ostatní se k němu přidali. Rukama a meči se vrhali na všechno, co jim leželo pod nohama. Bylo zřejmé, že klid toho místa už dlouho nikdo nenarušil. Kimónovi se podařilo odloupnout celou vrstvu bílých kořínků jako koberec a zalapal po dechu.

„Co tam máš?“ vyzvídál Periklés.

„Podívej se na ten okraj: opracovaný kámen s ostrými hranami. Co má něco takového co dělat tady Skyru, vysoko na úbočí kopce? To je práce mistrů kameníků, Perikle. U Athény, bez té holky bychom tu desku nikdy nenašli! I teď je téměř neviditelná. Pojď, nemáme kladiva, abychom ji rozbili. Musíme ten kámen zvednout a zjistit, co se skrývá pod ním!“

Periklés se ohlédl po Attikovi, který ještě pořád klopytál za Thetis. Kimón už zatím rýpal čepelí nože pod kamennou deskou a snažil se nalézt její spodní okraj.

„O ni už se nestarej, Perikle. Teď máš na práci tohle. Ať si taky ušpiníš ruce. Dělej.“

Periklés pocítil osten výtky a přikývl. Klekl si do roští a vytáhl nůž, jímž si krájel porce jídla. Kámen byl mohutný, silný na šířku dvou dlaní, jako náhrobní deska doma v Řecku. Ze

skrytého spodního okraje toho bylo vidět čím dál víc, ale zvednout tu tíhu byl i při tolika silných pažích nadlidský úkol. Velký plochý blok odhrabávalo šest mužů a zápolili s ním, zatímco zbylí dva stáli na stráži. Kimón se pohroužil do tichého soustředění a ostatní tahali, rvali a sekali, aby odhalili obrys desky lidským očím.

„Teď všichni na jeden konec,“ zavelel Kimón zničehonic. „Uvidíme, jestli se nám ji podaří překlomit.“

Přelezli na druhou stranu, zaryli konečky prstů pod očištěný okraj a připravili se.

V dálce zazněl slabý výkřik, jako by někde zaskřehotal racek, a Periklés se za tím zvukem otočil.

„Potřebuju tě tady, Perikle,“ zavrčel na něj Kimón. „Popadni to.“

Periklés stanul vedle Kimóna a sevřel okraj desky. Dlaní jedné ruky pod ni zajel tak, že ji teď mohl ohmatat zespođu. Po kůži mu přeběhlo něco divného a on se zachvěl.

„Na můj povel,“ křikl Kimón. „Připraveni? Zvedáme.“

Muži si posouvali břemeno v dlaních, chroptěli pod jeho nesmírnou vahou a kámen se začal zvedat. Byl to prastarý kus vápence a zdálo se, že hlína pod ním syčí, jak jej neúnavný tlak paží vytrhává ze sevření tisícovek kořenů. Brouci a mnoho-nožky se svíjeli, když na ně poprvé v životě dopadlo světlo. A kámen se zvedal stále výš a výš, muži zapomněli na všechno kolem a zabírali, až se deska náhle převážila, přepadla na druhou stranu a rozlomila se na dva kusy. Periklés pocítil záchvěv lítosti. Teď už to nešlo napravit, vrátit vše zpátky. Podobně jako bratrův život, podobně jako všechno, na čem záleželo: co se jednou rozbilo, už nejde scelit.

Spustili se na kolena a nahlíželi do dutiny, která nemohla být ničím jiným než hrobkou. V mělké prohlubni v zemi ležel muž obřího vzrůstu uložený k věčnému odpočinku. Kolem prorůstaly kořeny a tráva a bílé nitky vyplňovaly každou část dutiny,

jako by to bylo ptačí hnízdo. Přesto byla na lebce obrostlé kořínky dosud vidět bronzová přilba. Daly se rozeznat stehenní kosti a žebra, náprsní pancíř i holenice, jejichž bronz po tak dlouhé době pod kamennou deskou zezelenal. Štít chyběl.

„Otec mi vyprávěl, že Théseus skutečně padl na Skyru,“ zamumlal Kimón s posvátnou bázní. „Že jestli se někde určitě zastavil, pak to bylo tady... Nikdy jsem si nepomyslel, že bychom skutečně mohli najít jeho hrobku. Vážně jsem tomu nevěřil. Myslel jsem si, že jsem si s největší pravděpodobností popletl ostrovy. Anebo že ať už Théseus zemřel kdekoli, okradli jeho mrtvolu lupiči nebo ji sežrala divá zvěř a jeho kosti zůstaly rozházené po okolí. Znal jsem jen pověst o starém králi, kterého zabil zrádce. Přesto jsem musel hledat. Nemohl jsem si jen tak říct, že není žádná naděje, dokud... dokud tu byla.“

V tichém údivu zavrtěl hlavou. Kimón natáhl ruku a prostrčil ji skrz pavučiny pokrývající kostru a zbroj. Prsty se dotkl kostí.

„Toto je Théseus, jenž nazýval Hérakla svým přítelem. Touto pravicí skolil Mínotaura a držel za ruku Helenu Trójskou. Největší athénský král! Pojďte a pomozte mi strhat ten odporový plevel. Přeneseme na loď každou kost a každý střep.“

„Víš určitě, že je to opravdu on?“ zeptal se jeden z mužů.

Kimón ani teď neodvrátil obdivný pohled od předmětu svého zájmu.

„Kdo jiný by to mohl být, tady na Skyru, uprostřed pustiny? Ten muž má na sobě hoplítskou zbroj starou několik staletí. Podívej, jak je veliký, jak dlouhé měl kosti! Kdyby se teď vztyčil, byl by z nás nejvyšší. Kdo jiný než Théseus by zasluhoval tak těžkou kamennou desku, že jsme ji my všichni dohromady sotva uzvedli? I ve stáří to byl veliký bojovník. Ti, kdo ho sem přenesli, chtěli mít jistotu, že už nevstane. To hovoří za vše.“

Kimón zaryl prsty do husté rohože žlutých kořenů a začal je odstraňovat. S každou hrstí toho bylo vidět víc a ostatní muži

pracovali právě tak usilovně a rychle, takže zanedlouho odkryli celou kostru.

Až po lokty zabahněný a ušpiněný Kimón se naklonil do hrobky. Periklés si myslel, že chce políbit lebku padlého krále, ale on místo toho zvedl černý hrot kopí, palci z něj seškrábl kusy rzi a pak se zasmál.

„Podejte mi moji zbraň, chlapci,“ přikázal a natáhl ruku.

Jeden z nich mu podal štíhlé kopí a on podržel obě hlavice u sebe, aby je porovnal: starodávnou a novou. Všechno dřevo v hrobě shnilo a zbyl jen hrot z drolicího se železa. I obraz sovy, symbol bohyně Athény, šlo stěží rozeznat. Kimón se s ním obrátil ke světlu, ukázal jim ho a hoplité užasli. Železo se už drolilo, barvilo mu dlaň do tmavoruda a rozpadalo se mu v ruce na rezavé plátky.

„Přineste někdo plášť, abychom to měli v čem odnést, kosti i zbroj,“ vyzval je Kimón. „Théseus musel čekat dlouho, než se nás dočkal. Teď ho převezeme domů.“

Muži začali jásat a vzdávat díky. Byl to okamžik čirého úžasu, dost hlasitého na to, aby jejich jásot vyplašil racky na útesech. Periklés cítil, jak mu buší srdce. Pomáhal sbírat ostatky i kusy kovu a s úctou potěžkal každý předmět v ruce. Teprve když vše bezpečně zavázali do uzlu, odběhl zpět tam, kde naposledy spatřil Attika. Zatímco Kimón připravoval muže k návratu na opačný konec ostrova, Periklés došel až na to místo a hlasitě zavolal. Sice se na starého hoplíta hněval, ale nechtěl ho tu nechat.

Přiložil si dlaně k ústům a zakřičel: „Attiku! Odcházíme!“ Teď už bylo jedno, že jeho hlas odráží ozvěna, třebaže ji zpola přehlušil hukot moře.

Periklés slyšel křik racků a pak, na samé mezi slyšitelnosti, tentýž slabý výkřik jako předtím. Bez rozmýšlení vyrazil vpřed a tiskl se zády ke skalnímu ostrohu, aby ho obešel. Pod nohama měl propast tak hlubokou, že se neodvážil pohlédnout dolů.

Zaslechl, jak na něj Kimón zezadu volá, ale šel dál. Potřeboval mít jistotu.

Nebylo to daleko. Když obešel výběžek šedé skály, cesta mu zmizela pod nohama. Částečně dál kopírovala úzký hřeben jako kamenná římsa zúžená staletími a mořskými bouřemi do tenké vlnovky. Zbytek se otevíral do prostoru a spadal kolmo k rozeklaným útesům. Periklés se přes něj naklonil a při tom pohledu se mu sevřel žaludek. A tam dole...

Na první pohled bylo vidět, že Attikos má za sebou ošklivý pád. Noha mu trčela v příšerném úhlu a Periklés se při pohledu na ni otrásl. S takovým zraněním a bodnou ranou ve druhém stehně nepřípadalo v úvahu, že by se ten člověk dokázal vyšplhat zpátky. Po Thetis nebylo nikde ani stopy. Bezpochyby unikla po pěšině do bezpečí, zatímco athénský bojovník střemhlav padal dolů.

„Perikle! Díky bohům. Pomož mi!“ volal nešťastník. Z hlasu mu zaznívala zřetelná úleva. Jistě se bál, že ho tu nikdo nenajde a on tu bez pomoci bídne zahyne.

Periklés shlédl dolů na raněného. Kolem něj se chechtali rackové a tloukli ve větru křídly.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy **Lev**.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.